

Сумський
державний
університет –
провідний вищий
навчальний заклад
Сумщини

Єдина Країна
Єдина Страна

Сумський державний університет на четвертій позиції серед українських вишів увійшов до ТОП-700 університетів світу згідно з рейтингом QS WUR 2014/15. СумДУ – перший в Україні, оцінений трьома зірками за відповідність світовим стандартам та п'ятьма зірками за якість і доступність навчання, онлайн-технології навчання та соціальну спрямованість діяльності (міжнародний аудит QS Stars)

Лютий 2015 р. * Розповсюджується безкоштовно

№ 1 (351)
Спецвипуск

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

У спецвипуску газети поданий звіт ректора Сумського державного університету А. В. Васильєва, у якому наведені результати діяльності університетського колективу за 2014 рік та основні завдання на рік 2015-й. Звіт не лише доказово підсумовує, а й показує, як вирішувався цілий комплекс завдань, у тому числі й узгоджених рік тому з вищим органом самоврядування університету – конференцією трудового колективу. Реакцією присутніх на звіт стали виступи університетівців, де піднімалися актуальні питання, висловлювалися певні зауваження та цікаві пропозиції тощо.

Згідно з порядком денним прозвучала інформація голови представницького органу профспілкових організацій університету В.О. Боровик про виконання колективного договору за 2014 рік та затвердження змін та доповнень до колективного договору на 2013-2015 роки, про які більш детально говорилося ще під час її виступу на звітно-виборній конференції профспілки СумДУ, що відбулася наприкінці минулого року. Ознайомитися з цими змінами та доповненнями можна за електронною адресою: <http://profcom.sumdu.edu.ua/index.php/ru/>

Конференція затвердила також нову редакція Статуту університету й Положення про наукове товариство студентів (слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених Сумського державного університету. Більш детально про затверджені конференцією документи – у наступних числах «Резонансу».

УЗАГАЛЬНЮЮЧИЙ ЗВІТ

ректора Сумського державного університету А.В.Васильєва
«Підсумки роботи СумДУ за 2014 р. та основні завдання на 2015 р.»
(Конференція трудового колективу СумДУ 28 січня 2015 р.)

Шановні делегати конференції,
усі присутні!

Успішність університету в 2014 році визначена найбільшим за всю історію навчального закладу досягненням, а саме входженням на четвертій позиції серед українських ВНЗ за рейтингом QS до TOP-700 провідних університетів світу, а також до ТОП-70 рейтингу університетів країн Східної Європи та Центральної Азії, що є визнанням найвищого рівня. Маємо високі показники серед вітчизняних ВНЗ у рейтингу Webometrics (6-та позиція), 4ICU, у європейському рейтингу U-Multirank, в екологічному рейтингу UI Green Metrics та регіональних рейтингах Expert RA, Interfax.

Нашим завданням є не лише утримання досягнутих позицій, не лише використання зростаючого іміджу університету, а й нарощування потенціалу та зусиль щодо подальшого розвитку в умовах загальних демографічних, економічних кризових проявів та радикального підвищення вимог держави до якості вищої освіти через механізми нового закону.

Дозвольте перейти безпосередньо до тез звіту. Черговим та істотним кроком з **поширення напрямів освітньої діяльності** стало відкриття спеціальності «Спорт», за якою, до речі, ми відразу майже повністю реалізували ліцензійний обсяг. У наших планах – відкриття в цьому році спеціальностей «Міжнародне право», «Фізична реабілітація», «Соціальна робота».

Нещодавно, у листопаді, отримана ліцензія на магістратуру з «Енергетичного менеджменту». До речі, тепер у нас практично всі без винятку спеціальності післябакалаврського рівня мають магістратуру, за більшістю з них працюємо над істотним збільшенням ліцензійних обсягів.

У звітному році ми вперше розпочали навчальний процес зі спеціальностей «Телекомунікації» та «Інформаційно-комунікаційні технології» (як із першого курсу, так і відразу в магістратурі). А цього року вперше оголошуємо прийом і на спеціальність «Міжнародна економіка» з викладанням англійською мовою. Також уперше, при цьому в значному обсязі, отримали держзамовлення з інтернатури, а також на 2-3-й курси для випускників технікумів, коледжів.

На превеликий жаль, у звітному році внаслідок відсутності абітурієнтів не реалізовано прийом за спеціальністю «Біржова діяльність», втрачено ліцензію за спеціальністю «Інтелектуальна власність». Реанімація їх є важливим завданням.

Поширюючи навчальну діяльність у регіонах, нами відкрито у 2014 році ще 5 територіальних центрів дистанційних комунікацій (рис. 1), загальна кількість яких становить уже 35, а в найближчих планах відкриття ще трьох.

Територіальні центри дистанційних комунікацій

Рис.1

Поширення освітньої діяльності в усіх її аспектах є відповіддю й на демографічні тенденції. Як приклад (рис. 2): 2014 р. – «– 20 %» абітурієнтів по м. Суми та «– 12 %» по області; тенденції 2015 р. теж очевидні.

Чисельність випускників шкіл, тис. осіб

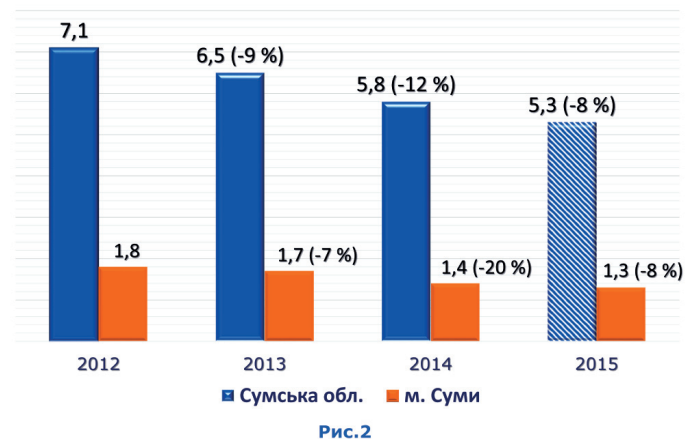

Рис.2

Та у державі формується бачення щодо й занадто великої кількості ВНЗ, й істотно завищених обсягів держзамовлення та ліцензій. Саме тому важливі й рейтинги, і якість, і відповідність очікуванням абітурієнтів щодо їх бачення вишу, в якому вони хотіли б навчатися. Потрібно зазначити, що багатопланову, наполегливу роботу кафедр, деканатів, університету в цілому наші абітурієнти оцінили позитивно.

На перший курс денної форми зараховано більше ніж у 2013 р.; при цьому на умовах контракту +15%. Істотно збільшився прийом до Медичного інституту, на 2-3-й курси інших факультетів. 6350 студентів денної форми (рис. 3), що навчаються у базовому ВНЗ

(зростання до 2013 р. + 6,8 %) – це найвищий показник за усі 67 років існування нашого навчального закладу.

Рис.3

У той же час за заочною формою внаслідок об'єктивних та суб'єктивних факторів тенденція від'ємна (крім зростання на 20 % контингенту дистанційної форми).

На жаль, є великі втрати контингенту бакалавратури за більшістю спеціальностей під час формування ОКР «магістр», «спеціаліст» (рис. 4). Відповіді – на випускових кафедрах. Однак є приклади і збільшення контингенту порівняно з бакалавратурою. І, незважаючи на події на Сході України, відбулося зростання на 6,5 % контингенту іноземних студентів (рис. 5). При цьому до 40 осіб (+40 %) збільшилося представництво Західної Європи (8 країн), уже є студенти із двох країн Латинської Америки.

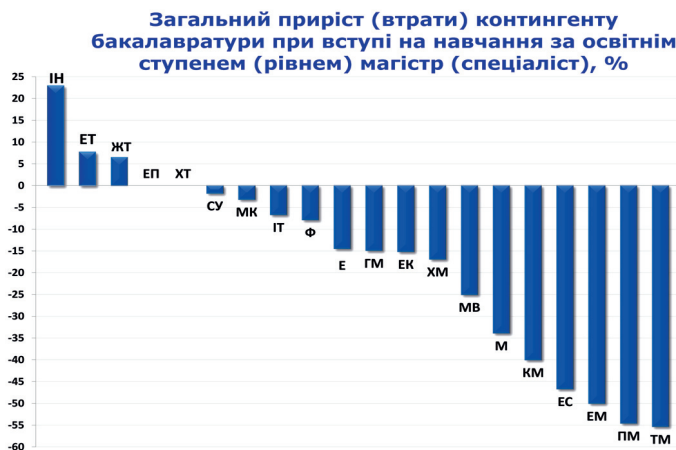

Рис.4

Контингент іноземних студентів, осіб

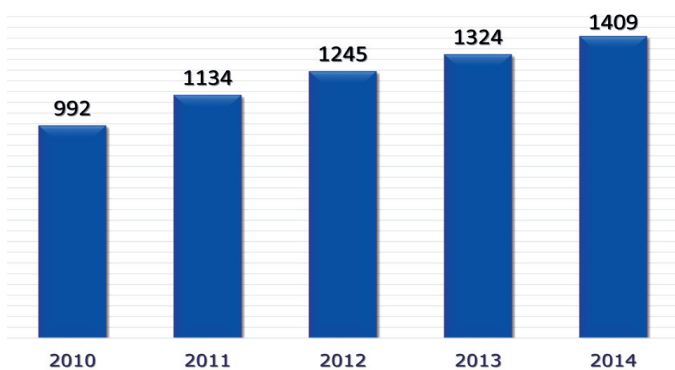

Рис.5

Фактором, що певною мірою впливає і на контингент, і на обсяги навчальних доручень, і на кошти, і водночас реалізує одну із важливих складових місії університету, є система перепідготовки та підвищення кваліфікації.

На жаль, відбулося зменшення кількості зовнішніх слухачів, що становить біля 1700 осіб за рік. У той же час обсяг навчальних доручень у системі в цілому збільшився до 21,6 тис. годин (зростання на 12%), певна частина якого – це додаткові штатні можливості кафедр. Останнім необхідно істотно підвищити свою активність із розроблення та впровадження принципово нових інноваційних програм та відкритих online курсів для широкого кола споживачів сучасних знань.

Ураховуючи трансформацію системи вищої освіти й потенційний темп імплементації нових законодавчих вимог, одним із найважливіших завдань 2015 року є активність і цільова спрямованість внутрішньоуніверситетської системи підвищення кваліфікації щодо переозброєння новими підходами до власної професійної діяльності викладачів. **Адже якість кадрового забезпечення є фактором вирішальним.**

Необхідно зазначити, що, незважаючи на складну економічну ситуацію в країні, в університеті відбулося зростання штату, передусім викладацького, що має певну соціальну змістовність і є підтвердженням як стабільності його, так розвитку. Хоча за внутрішнім розподілом штатна ситуація різна.

У звітному році показник частки викладачів із високими званнями та науковими ступенями зріс до майже 82 %. Університет має потужний кадровий потенціал: 82 доктори наук (10,8 %), більше 530 доцентів, кандидатів наук.

Кількість кафедр із чисельністю викладачів зі ступенями та званнями до 75 %, зменшилася з 14 до 9. Але й 9 кафедр із 60 – теж чимало. При цьому в 6 кафедр цей показник становить менше 50 %.

Незначно, із 14 до 11, але зменшилася й кількість так званих нечисленних кафедр із кількістю викладачів 4 – 6 осіб. Це переважно кафедри Шосткинського, Конотопського та Медичного інститутів, які потребують кадрового посилення або реформування. Третина кафедр університету не має у своєму складі докторів наук, при цьому й не всі випускові кафедри очолюються докторами наук. Ми вживаємо відповідних заходів. Відкрили ще 2 спеціальності в докторантурі (усього – 15) та 3 в аспірантурі (усього – 45). Істотним успіхом є відкриття спецради з медичних наук за 2 докторськими та автоматично за 2 кандидатськими спеціальностями.

Захищена рекордна для університету кількість кандидатських дисертацій – 74, зокрема 6 захищено іноземцями та 55 співробітниками університету (але втрачувались і дисертації, відкладені з 2013 року внаслідок перереєстрації спецрад). У 2014 році вперше започатковано сумісне із іноземними вченими керівництво 11 аспірантами факультету ЕЛІТ та 2 аспірантами ФЕМ.

У той же час:

4 Ректор звітує

– на 8 % зменшився контингент власної аспірантури, а це, особливо при переході на чотирирічну аспірантуру з навчанням за освітньо-науковими програмами, призводить до зменшення штатних можливостей;

– катастрофічно мало прийняли і відповідно мало навчаємо іноземців, повноплатників у цілому (а це також і обсяги навантаження, і кошти);

– істотно зменшився і прийом до докторантури (зростання лише на ІФСК), і кількість захистів докторських дисертацій.

Такі питання – системні. Тож відповіді на них і ректорату, і деканатам, і кафедрам потрібно знайти. Частина із них – у площині організації студентської наукової роботи.

Зазначу, що ми знову, і це вже традиція, маємо перший показник серед усіх ВНЗ у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт: 74 призових місця це істотно більше, ніж у всі попередні роки (рис. 6). Зростання забезпечили всі факультети й інститути, крім Шосткинського.

Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт

	Напрями, в яких СумДУ бере участь, од.		Призові місця, осіб
	всього	призові напрями	
2012-2013	60	37	54
2013-2014, у т.ч.	61	44	74
ТеСЕТ	15	11	17
ЕлІТ	14	9	15
ФЕМ	15	9	12
МІ	7	6	12
ЮФ	4	2	7
ІФСК	12	5	6
Конотопський інститут	8	3	3
Шосткинський інститут	8	1	1
Каф. військової підготовки	1	1	1

Рис.6

За участі студентів видано більше статей і на 60 % більше (із 18 до 29) охоронних документів.

У той же час недостатньо залучаються студенти до наукової роботи з відповідною оплатою. Цей показник, за винятком окремих факультетів, у цілому знизився.

І, повертаючись до теми формування аспірантури (у новій термінології – як третього рівня вищої освіти), прошу звернути увагу на (рис. 7).

Доаспірантська підготовка у групі студентського наукового резерву

	Кількість місць держзамовлення в аспірантурі	Чисельність, осіб (всього/до обсягу держзамовлення)	
		проходили підготовку в групі наукового резерву	вступили до аспірантури
ЕлІТ	21	15/71 %	9/42 %
ІФСК	3	12/4:1	-/0 %
Медичний інститут	26	4/15 %	4/15 %
ТеСЕТ	18	19/108 %	13/72 %
ФЕМ	9	18/2:1	3/33 %
Юридичний факультет	1	4/4:1	1/100 %
Конотопський інститут	-	-	-
Шосткинський інститут	-	-	-
Загальноуніверситетські кафедри	-	-	-
Загалом СумДУ	78	72/92 %	30/38 %

Рис.7

По університету ми заповнюємо близько третини місць держзамовлення тими, кого готували до наукової роботи із цільовою спрямованістю. Показники факультетів можна побачити на слайді. А хто решта зарахованих?

У концепції розвитку університету та в стратегічних завданнях ми визначили філософію діяльності нашого університету як дослідницького. І показники студентської наукової, науково-навчальної діяльності повинні відповідати цій меті. Зокрема необхідно передбачати й набуття дослідницької компетентності через змістовність навчальних планів та програм. Сподіваюся, що і наукове товариство студентів та молодих вчених, і Положення, яке ми сьогодні приймаємо, повинні теж стати механізмами реалізації цього завдання.

У 2014 році виконувалося 509 наукових господарських договорів, зокрема 43 із них (рис. 8) від замовників із 10 країн Західної Європи, а також США, Китаю, Кореї, Грузії, Росії.

НДР та наукові гранти, які фінансуються іноземними замовниками, од.

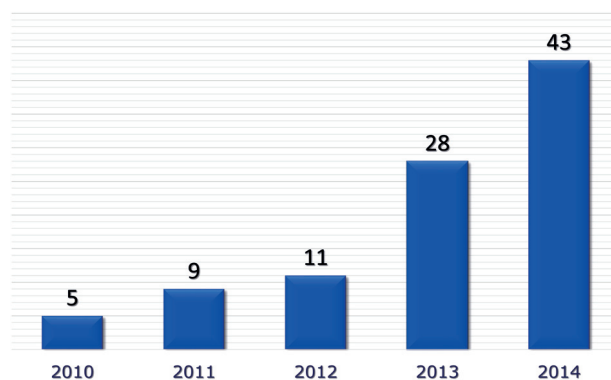

Рис.8

На жаль, унаслідок економічних реалій загальний обсяг виконаних НДР із коштами загального фонду включно (рис. 9) – менший, ніж у 2013 році.

Обсяги виконаних НДР та грантів, млн грн

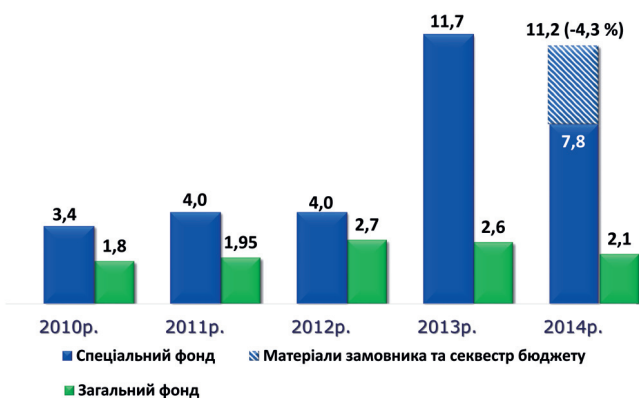

Рис.9

Однак у той же час він на 45 % більший, ніж у 2012 році. До речі, якщо порівняти показники 2013 і 2014 років, урахувавши і секвестр бюджету, і виконання робіт із матеріалів замовника, тобто без казначейства, то зменшення становить усього 4,3 %. На рис. 10 наведено розподіл виконаних обсягів між

інститутами та факультетами. Наукова тематика вже виконувалася на 49 із 60 кафедрах університету, на рис. 11 – кафедри та наукові підрозділи із найкращими показниками.

Обсяг виконаних НДР та наукових грантів (спецфонд), тис. грн

TeCET	3967↑
Загальноуніверситетські підрозділи	1586
ІФСК	979 ↑
Медичний інститут	561 ↑
ЕлІТ	284
ФЕМ	103
Шосткинський інститут	58
Конотопський інститут	14
Юридичний факультет	13 ↑

(↑) – порівняння з 2013 р.

Рис.10

Обсяги виконаних НДР (спецфонд), тис. грн

Кафедра (науковий підрозділ)	2014
Прикладної гідроаеромеханіки	1990 ↑
Науковий центр бойового застосування ракетних військ і артилерії	1344
Прикладної екології	1271
Філософії, політології та соціальних технологій	897 ↑
Опору матеріалів та машинознавства	315 ↑
Гігієни та екології	184 ↑
Технології машинобудування, верстати та інструменти	170 ↑
Моделювання складних систем	158
Центр інформаційних систем	146 ↑
ПОХНВ	140
Центр вебометрії та веб-маркетингу	86 ↑
Економіки і бізнес-адміністрування	75

(↑) – порівняння з 2013 р.

Рис.11

За показниками складової наукової діяльності, що фінансується, наш СумДУ – серед лідерів українського університетського простору. У планах – і подальший розвиток, і співпраця з академічними, й інтеграція з певними галузевими НДІ, провокування міждисциплінарних, комплексних проєктів.

Значним здобутком звітного року є також істотне зростання високорейтингової публікаційної активності (рис. 12), яке забезпечили, хоча й різною мірою, усі факультети та інститути.

Публікації у виданнях, що індексуються БД Scopus, од./рік

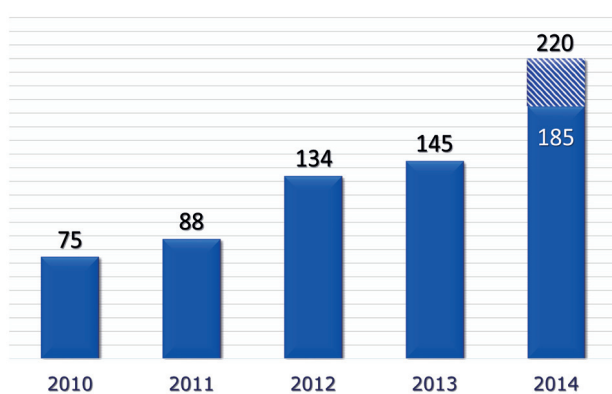

Рис.12

При цьому БД Scopus буде ще певний час індексувати публікації 2014 року й ми впевнені у збільшенні також показника щонайменше до 220 од. (тобто +50 % до 2013 року). Є зростання і за кількістю цитувань (+22 %, рис. 13), і за індексом Хірша (рис. 14) – за 5 років майже вдвічі. Збільшилися і патентна активність, і кількість публікацій з іноземними партнерами, зокрема з університетів рівня ТОП-500 QS.

Загальна кількість цитувань публікацій від імені СумДУ у виданнях, що індексуються БД Scopus, тис. од.

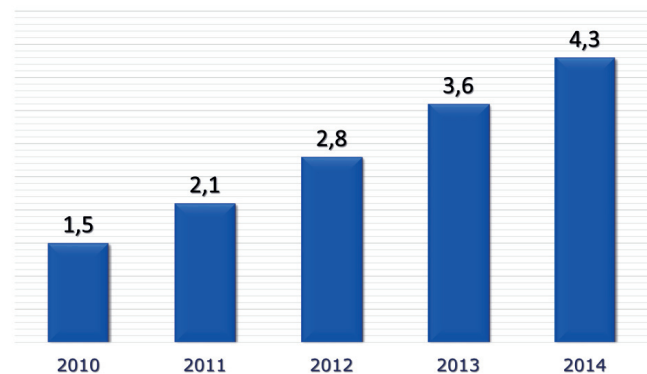

Рис.13

Індекс Хірша СумДУ

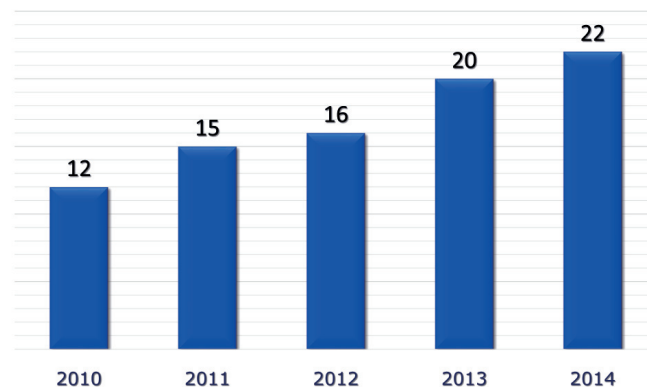

Рис.14

Вищезазначене (кадровий потенціал, наукова діяльність) повинне все більше, особливо за умовами, визначеними законом про вищу освіту, реалізовуватись як *підготовки фахівців*.

Нам необхідно переорієнтуватися на надання необхідних компетенцій під час вивчення кожної дисципліни, вміти їх визначити, реалізовувати, оцінювати. Саме на це буде спрямована зовнішня система оцінювання якості та вимоги ринку праці. Відтак необхідна й більш системна робота із замовниками кадрів, бізнесом. На вченій раді ми зробимо спробу розглянути в комплексі стан практично-орієнтованої підготовки наших студентів, оскільки це є фактором і забезпечення першим робочим місцем, і запорукою подальшої успішності.

Найближчі завдання: істотна індивідуалізація навчальних планів (25 % дисциплін за вибором студента), скорочення обсягів аудиторної роботи з відповідним збільшенням СРС, зменшення навчального навантаження викладача в умовах незмінності штату

ПВС. І це за умов нового переліку спеціальностей, який очікуємо, та нових стандартів. До 1 вересня 2015 р. маємо створити внутрішню систему забезпечення оцінки якості освітньої діяльності, за якою кожна навчальна дисципліна по завершенні її викладання оцінюватиметься студентами шляхом анкетування. За цим – і можливості контролю організації самостійної роботи, і реальний вплив студентів на якість нашої діяльності. Без наявності такої системи жодна ліцензійна або акредитаційна справа прийматися не буде.

Такі вимоги закону, що не має зворотної сили. І все це дуже непросто навіть для такого креативного, інноваційного вишу, як СумДУ, потребує великої, напруженої, творчої роботи, яку ми вже розпочали.

Серед позитивів 2014 року – 27 призових місць (рис. 15) у Всеукраїнських олімпіадах із навчальних дисциплін, напрямів, спеціальностей. Ділимо III–IV позиції серед усіх вишів України.

Всеукраїнська студентська олімпіада

	Олімпіади, в яких СумДУ бере участь, од.		Призові місця
	всього	призові олімпіади	
2012-2013	74	28	31
2013-2014, у т.ч.	65	26	27
ЕлІТ	11	6	7
ТеСЕТ	12	6	6
ІФСК	9	5	5
ФЕМ	15	4	4
МІ	14	4	4
ЮФ	4	1	1
Каф. військової підготовки	-	-	-
Конотопський інститут	-	-	-
Шосткинський інститут	2	-	-

Рис.15

Маємо приріст у системі дистанційного навчання: кількість бакалавратур за цією формою зросла з 9 до 12; кількість користувачів у ролі студента збільшилася на 22 % і досягла майже 2,5 тис. осіб; кількість навчальних дисциплін за дистанційною формою – більше 300 (рис. 16, зростання за рік + 28 %); на 45 % зросла кількість україномовних версій; збільшена кількість електронних тренажерів (рис. 17), майже до 85 тисяч (+38 %) – тестових завдань (рис. 18).

Загальна кількість навчальних дисциплін з дистанційним їх викладанням, од.

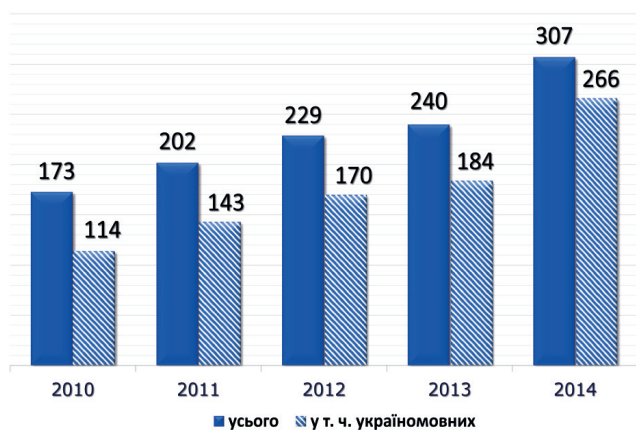

Рис.16

Загальна кількість електронних тренажерів, од.

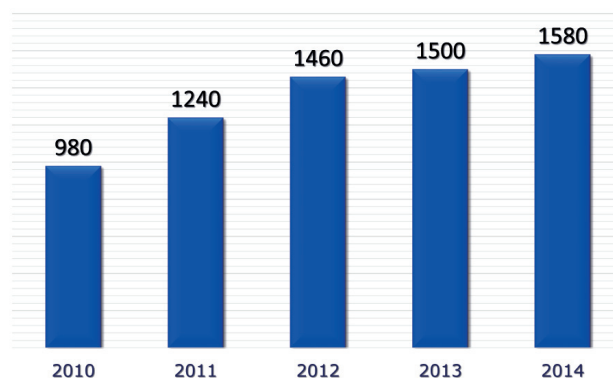

Рис.17

Загальна кількість електронних тестових завдань, тис. од.

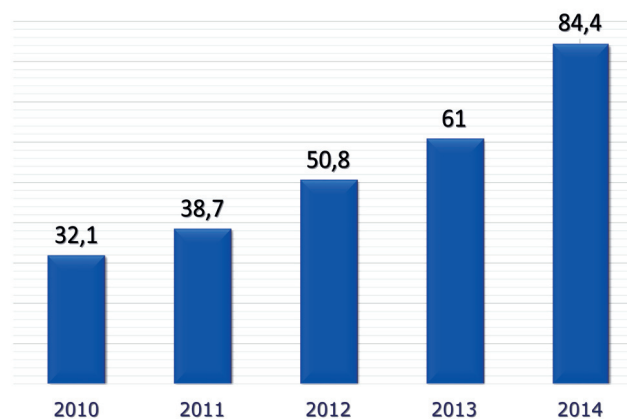

Рис.18

У 2015 р. упровадимо дистанційку ще за 3 бакалавратурами та за 6 ОКР «спеціаліст», «магістр». Водночас в умовах скорочення аудиторних годин необхідно більш активно впроваджувати e-learning у денну форму навчання, у підвищення кваліфікації, що забезпечується, крім можливостей дистанційних курсів, і ресурсом ОСВ, який ми у 2014 році впровадили першими в Україні, а також електронним каталогом, депозитарієм та іншими технологічними можливостями нашої програмно-інформаційної моделі. У той же час цей процес не є системним, поки що більш подібний до виконання вказівок керівництва. Позитивні приклади окремих викладачів на кафедрах ЕКТ, МСС, комп'ютерних наук, управління є, однак поодинокі.

Важливою ланкою нашої діяльності є *видавнича діяльність та інформаційно-бібліотечна система*.

Паперових видань за назвами придбали на 15 % більше, ніж минулоріч. Ми стали менше видавати власних підручників, монографій, навчальних посібників у друкованому вигляді, але вперше 6 опубліковано мовами міжнародного спілкування, поширили книгообмін, зокрема з бібліотекою Конгресу США, а ще у 2,7 раза (до 150 тис. грн) збільшили підписку на електронні бази даних (Scopus, Hinari тощо). Маємо 77,5 тис. (рис. 19) повнотекстових електронних документів (зростання 15 %).

Електронна бібліотека. Повнотекстові електронні видання

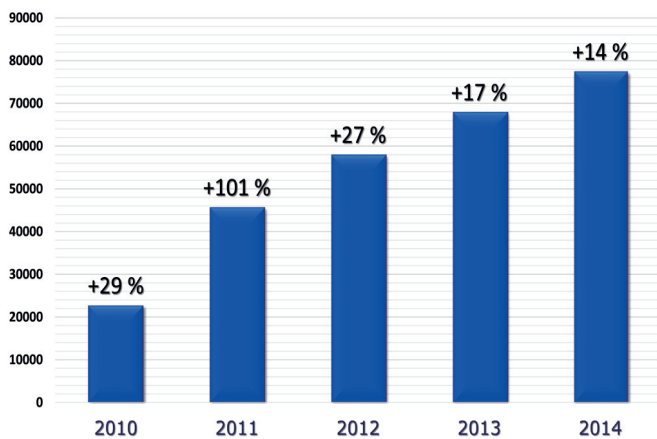

Рис. 19

I – як критерій ефективності – книговидача, з урахуванням і завантажень електронної бібліотеки, зросла на 40 % (це – 6,4 млн виданих примірників). Нашим ресурсом цікавляться вже відвідувачі із 139 країн світу. Інституційний репозитарій СумДУ має другу позицію в Україні та 182-гу в світовому вебметричному рейтингу.

У 2014 році забезпечено подальший *розвиток усієї інформаційно-аналітичної системи*. Використання сучасних технологій – віртуальні сервери, «хмарні» рішення, конструктори контенту, придбання комп'ютерної техніки, при цьому більш сучасної та потужної за рахунок грантів і спонсорської допомоги, залучення сучасного ліцензійного програмного забезпечення завдяки співробітництву з провідними світовими компаніями, інші заходи – усе це дозволило не лише не зупинити ІТ, ІКТ-розвиток, а й з певних напрямів вийти на новий якісний рівень.

Сумісно з «Освітньо-екзаменаційним центром» як партнером створено центр тестування для проведення сертифікаційних випробувань за міжнародним зразком за програмами TOEFL, Microsoft, IBM, Apple, Google та іншими. Це поле діяльності передусім кафедр мовної підготовки та комп'ютерних наук – щодо надання додаткових навчальних послуг, включення елементів цих програм до навчального процесу за базовими спеціальностями.

Завдяки співробітництву з Microsoft СумДУ став першим університетом в Україні, усім студентам якого надано безкоштовний доступ до сучасного офісного програмного забезпечення.

Зросли кількість та якість on-line трансляцій основних університетських подій (зокрема й на телеканалах) веб-конференцій, семінарів (від 2 до 5 за місяць, 15 лише міжнародних за рік).

Придбано певне обладнання для таких спеціальностей, як «Інформаційно-комунікаційні технології», «Телекомунікаційні системи і мережі», «Телекомунікації», з'явився ще один найсучасніший комп'ютерний клас на кафедрі журналістики.

Загальна кількість комп'ютерів зросла до 3028 (рис. 20), по базовому ВНЗ – на 120 од.; забезпече-

не і збільшення кількості точок Wi-Fi (рис. 21). Зросла до 72 і кількість віртуальних серверів, що є певною компенсацією неможливості збільшити, з причини фінансових перепон, кількість звичайних серверів (їх уже 49); на 6 од. збільшено кількість мультимедійних аудиторій, а ще 3 кафедри – як переможці відповідного університетського конкурсу – отримали мультимедійні інтерактивні проектори.

Кількість комп'ютерів, тис. од.

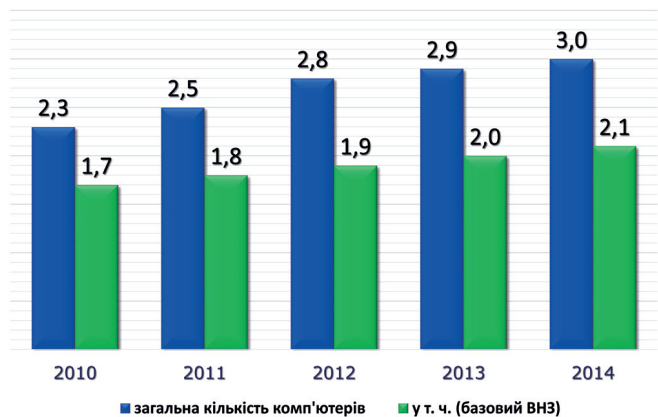

Рис. 20

Бездротові точки доступу Wi-Fi

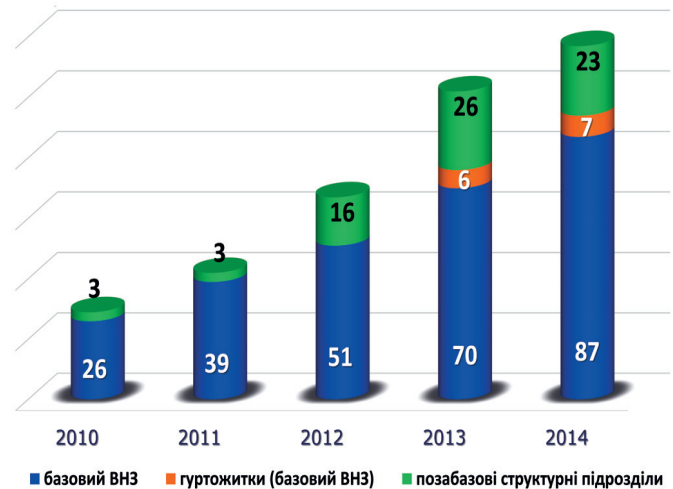

Рис. 21

За неймовірно складних умов обмеженого фінансування працездатність системи ІКТ була забезпечена. Подяка ІТ-службам і всім іншим, хто до цього причетний.

Сподіваюся, що фінансова автономія, на яку ми очікуємо, дозволить оновити і серверне господарство, і парк ЕОМ та мультимедійного обладнання, повернутися до закупівлі навчально-наукового та технологічного обладнання.

2014 рік став успішним практично за всіма показниками *міжнародної діяльності* (рис. 22). За грантовою активністю СумДУ є одним із лідерів серед вишів України – передусім за такими програмами, як «Темпус», «Еразмус Мундус», у новій термінології – «Еразмус+». Як наслідок, кількість навчально-наукових центрів, що діють в університеті за участі іноземних партнерів, збільшилася з 15 до 18. Маємо зростання

індивідуальних грантів (рис. 23, зелений колір) і різну, поки що, активність у цьому інститутів та факультетів (рис. 24). Серед грантонадавачів – 58 фондів та організацій, що є свідченням тези: «хто шукає, той завжди знайде».

Географія міжнародної співпраці

Рис. 22

Кількість міжнародних грантів

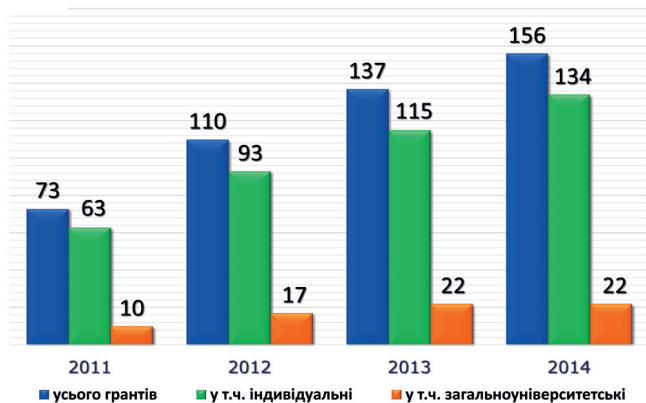

Рис. 23

Індивідуальні гранти (по структурним підрозділам), од.

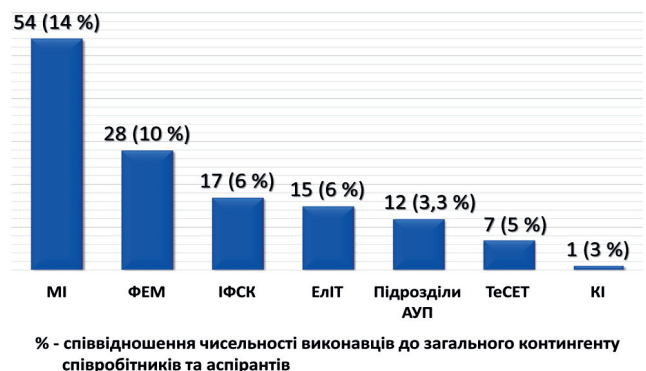

Рис. 24

За всієї складності маємо збільшення до 20 грантів освітньої спрямованості (рис. 25, синій колір) і, на жаль, істотне зменшення (до 2) суто наукових грантів. Розподіл грантової тематики серед структурних підрозділів – на діаграмі (рис. 26). Грантова діяльність має вже й відчутну фінансову вагу (рис. 27).

Кількість міжнародних загальноуніверситетських грантів

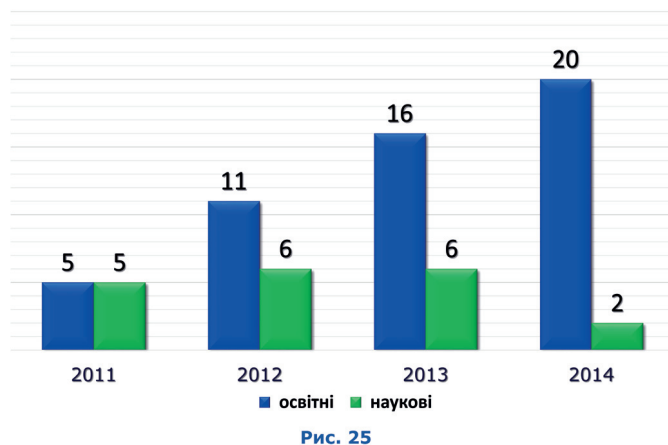

Рис. 25

Освітні та наукові гранти, за якими структурний підрозділ є відповідальним виконавцем

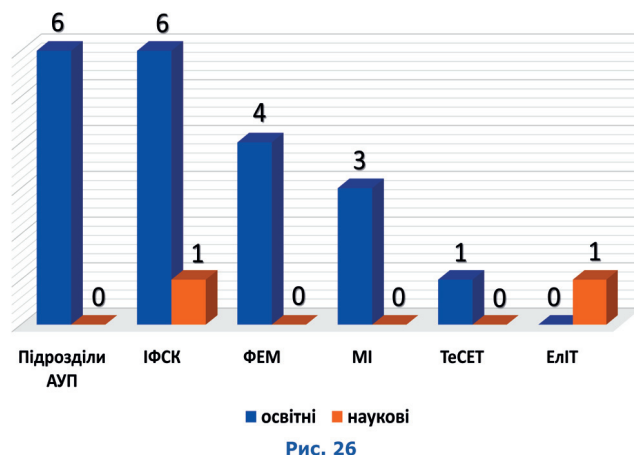

Рис. 26

Фінансові показники міжнародної діяльності

		Обсяг, млн грн	
		2013 р.	2014 р.
Гранти загальноуніверситетські	Наукові	1,11	1,0
	Освітні	2,06	4,0
Гранти індивідуальні		1,26	2,24
Стажування за держпрограмою		1,12	0,64
Загалом СумДУ		5,55	7,88 (+42 %)

Рис. 27

Набирають обертів і технології академічної мобільності. Динаміка позитивна за всіма складовими:

– академмобільність студентів: зростання +19 % (рис. 28), але це лише близько 2 % загального контингенту денної форми базового ВНЗ (мета – 20 %); маємо вже 10 програм довгострокового навчання («Подвійний диплом», «Включений семестр»), за якими навчається вже 20 студентів, розподіл між факультетами (рис. 29);

Академобільність студентів, осіб

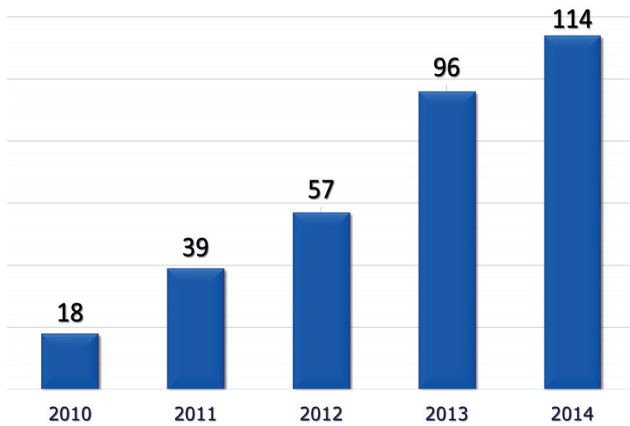

Рис. 28

Академобільність аспірантів, осіб

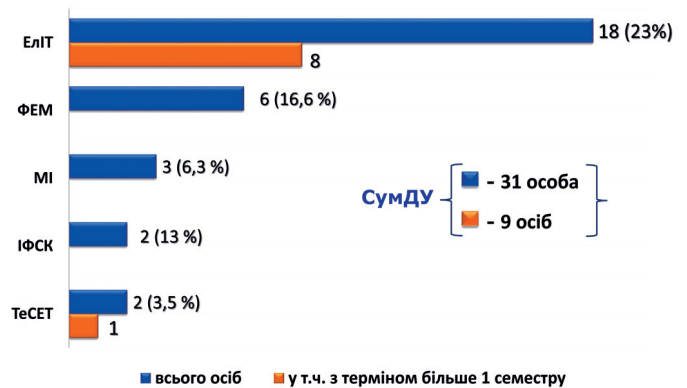

Рис. 31

– зі зростанням +31 % (рис. 32) академобільність викладів і співробітників, що реалізується через підвищення кваліфікації та викладацьку роботу за кордоном (рис. 33).

Академобільність студентів

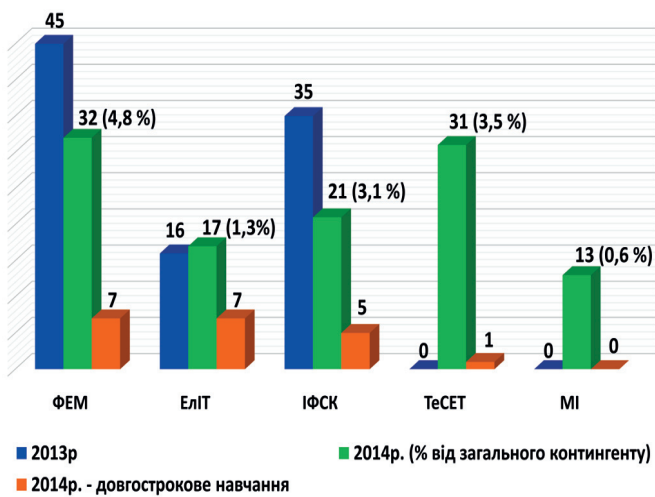

Рис. 29

Академобільність співробітників, осіб

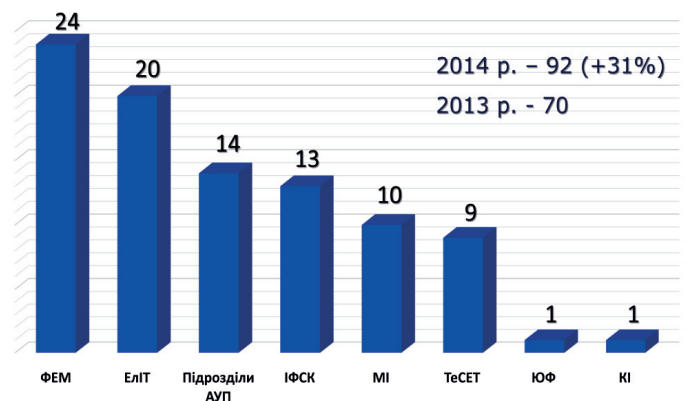

Рис. 32

– академобільність аспірантів (рис. 30): зростання до 2013 р. + 27%; охоплення контингенту аспірантів – 15 %, що є гарним показником. (Рис. 31) відображає активність факультетів;

Викладацька робота співробітників СумДУ в закордонних університетах, осіб

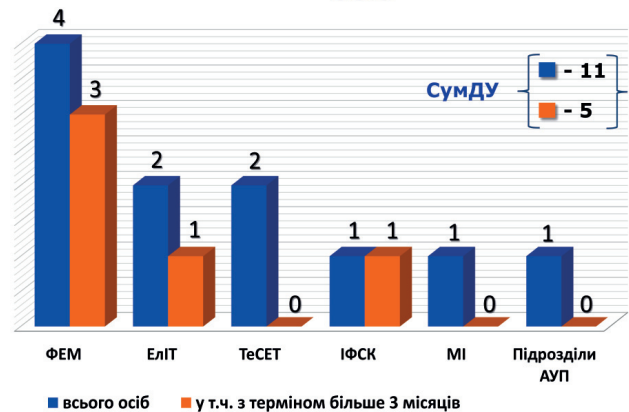

Рис. 33

Академобільність аспірантів

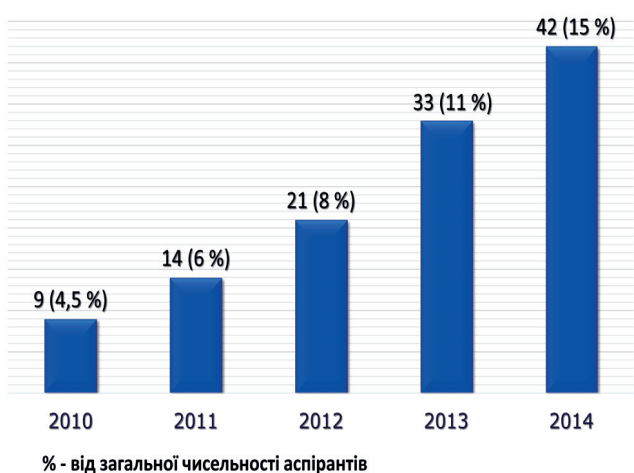

Рис. 30

Дуже важливою, що визначено міжнародними рейтингами, є викладацька робота іноземних фахівців у нас (рис. 34), кількість яких зростає, але становить дещо більше 2 % від складу ПІВС, що є значно нижчим від прийнятого у світі показника.

Викладацька робота іноземних фахівців в СумДУ, осіб

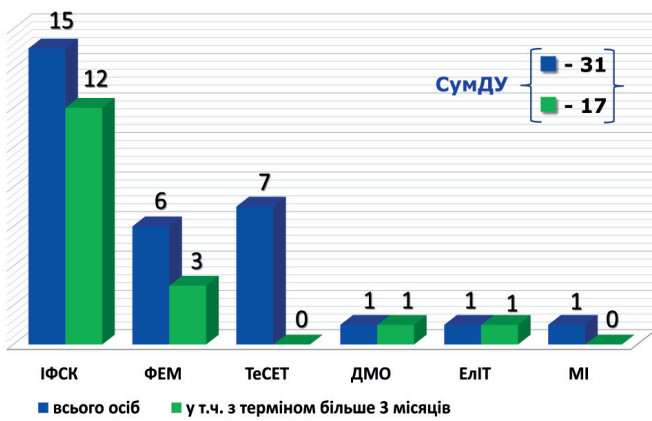

Рис. 34

Участь іноземних викладачів у навчальному процесі, міжнародні гранти, академмобільність, різні форми підвищення кваліфікації – це нова якість викладацького складу, що є, зокрема, й базою для впровадження в університеті нових, сучасних, інтерактивних, індивідуалізованих технологій, поглиблення змістовності освітніх програм, а також передумовою міжнародної сертифікації викладачів, курсів, програм, університету в цілому.

Програми подвійних дипломів у поєднанні з високими позиціями у міжнародних рейтингах є достатньо вагомою відповіддю на рух абітурієнтів до інших міст і країн.

Тепер щодо *позанавчальної діяльності*. Однією із найважливіших складових, що у звітному році набула особливої значущості, є патріотичне виховання, якому необхідно надати більш системного характеру. Я впевнений у високому рівні національної свідомості, державницькій та щирій громадянській позиції колективу співробітників і студентів СумДУ. Серед конкретних дій – і діяльність кафедри військової підготовки за місцем дислокації та в різних регіонах України, зокрема в зоні АТО, і допомога Сумському арtpолку, членство у його фонді, і відповідна реакція Медичного інституту, і перерахування односторонньої зарплатної плати Міністерству оборони, і багаторазовий збір коштів, теплих речей, донорство, благодійні дискотеки тощо. Чимало цих та інших заходів ініціювалися нашими студентами, зокрема іноземними.

У звітному році відбулося зростання впливу студентського самоврядування на процеси управління вишем, передусім у площині контролю якості навчального процесу. Наші студенти все впевненіше заявляють про себе в позанавчальній діяльності від міського до міжнародного рівня. Маємо високі показники у порівнянні з факультетами та інститутами мистецтв, а саме: 15 перемог на міжнародних фестивалях (2013 рік – 6), 31 – всеукраїнського рівня (загалом за обома рівнями – 13 перших місць), зокрема й школи-студії КВК, що плідно опікується також шкільною лігою КВК (близько 170 школярів). Загалом різними формами профорієнтаційної роботи культурно-мистецького центру охоплено майже всі райони Сумщини.

2014 рік – рік гучних спортивних успіхів, що стали вже традиційними. Три золотих медалі, одна бронзова – на зимовій олімпіаді в Сочі, ще одна срібна там само – на Параолімпійських іграх, ще одна срібна – на юнацьких Олімпійських іграх у Китаї. Серед студентів уже 351 є діючими спортсменами високих категорій (рис. 35, збільшення до 2013 року на 35%), тож маємо потужний перелік досягнень на всіх рівнях. Кількість видів спорту збільшилася із 32 до 36, спортивних секцій – до 75, чисельність студентів, що в них займаються – в 1,8 раза (рис. 36). Сім команд (за ігровими видами) представляють СумДУ у професійному спорті від першої до екстра- та суперліги (2013 р. – 4 команди).

Чисельність діючих студентів-спортсменів високого рівня, осіб (Ір., КМС, МС, МСМК, ЗМС)

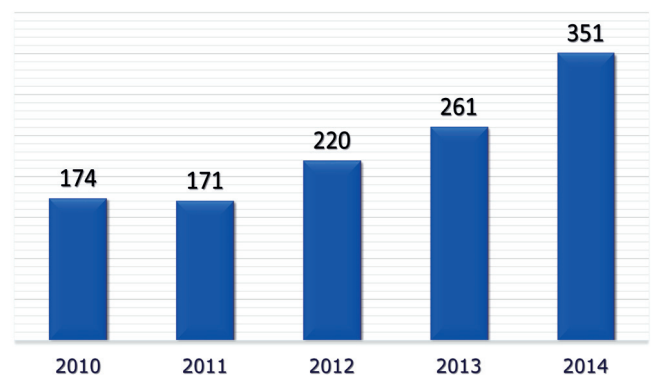

Рис. 35

Чисельність студентів у спортивних секціях, осіб

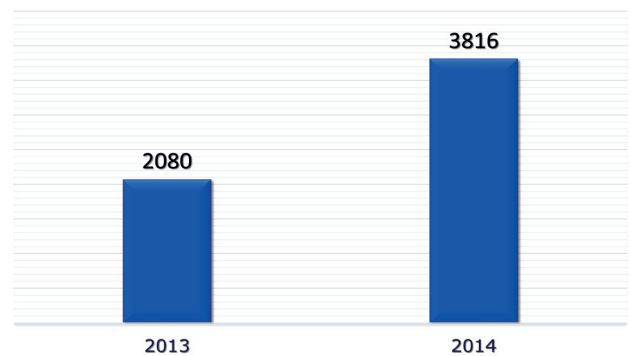

Рис. 36

Університет – призер у своїй групі вищів та 14-й у загальноукраїнському ранжуванні, випереджає чимало університетів, інститутів та факультетів фізичної культури і вкотре не втратив 1-го місця серед університетів Сумщини, зокрема й у змаганні команд співробітників.

Маємо через спорт і профорієнтаційну складову: 500 школярів – безпосередньо в секціях разом зі студентами; нове поповнення – близько 170 абітурієнтів-спортсменів на перший та старші курси. У той же час рівень охоплення студентів позанавчальною діяльністю за усіма її формами, навіть на мінімальному рівні, становить лише 62%. Це велике питання, що передбачає безліч завдань для всіх рівнів менеджменту,

передусім студентського. А інфраструктурну підтримку ми забезпечимо.

2014 рік став дуже складним за умовами *господарської діяльності*. Незважаючи ні на що (це не лише «казначейство», а й заборона урядовою постановою витрат на певні напрями діяльності, і підвищення тарифів: тепло – на 34,2 %, електроенергія – на 21 %, газ – у 2,3 рази), життєдіяльність університету було забезпечено, а загальні «корисні» витрати навіть збільшені.

При цьому маємо економію по теплу – 12 % та невелику (2 % в натуральному показнику) по електроспоживанню. Роботи з енергоефективності виконуються за багатьма напрямками, зокрема впровадили і власне збирання світлодіодних світильників. За рік ремонти відбулись у 550 різних приміщеннях, що навіть більше, ніж у минулі роки, також продовжено облаштування території, виготовлено близько 800 од. меблів. Якби у нас не було власних меблевої, і ремонтно-будівельної дільниць, такі обсяги були б неможливими. При цьому наші будівельники разом із підрядними організаціями виконали чималий обсяг робіт на будівництві навчально-лікувального стоматологічного корпусу, який ми плануємо ввести до початку нового навчального року (рис. 37). У планах, які, на жаль, залежать від нас не в повному обсязі, – початок робіт з відновлення ще одного корпусу Медінституту (під зростання контингенту та нові спеціальності) та по другій черзі корпусу «Н», що законсервована.

**Будівництво
навчально-
лікувального
стоматологічного
корпусу**

Рис. 37

Значний обсяг ремонтних робіт проведений у гуртожитках, до речі, частина – силами будівельних загонів студентів. За рахунок вивільнення кімнат від сторонніх осіб (4) та розширення орендних відносин з іншими навчальними закладами (10 кімнат) отримали додатково майже 100 місць.

У 2014 році збережені та поширені й інші *програми соціально-орієнтованого змісту*. За аудитом QS Stars університет за напрямом «соціальна спрямованість» отримав максимальні 5 зірок.

Студентський волонтерський загін, що збільшився до 130 осіб (серед них 7 іноземців), студентська соціальна служба, яка складається переважно зі студентів-

медиків, реалізують багато проектів, зокрема й на міжнародному рівні. У 2014 році університет також узяв шефство над Сумським обласним центром соціальної адаптації дітей-інвалідів (ремонт, виготовлення меблів, робота волонтерів).

За складних умов фінансового року нам вдалося на базі спортивно-оздоровчого центру СОЦ «Універ» уперше організувати три літні зміни дитячого табору, якому ми надали функції літнього профорієнтаційного центру. Оздоровлено близько 500 дітей, із них – 120 із зони АТО, 30 дітей наших співробітників. Центр запрацював на цілорічне оздоровлення та відпочинок студентів, співробітників, на навчальний процес спеціальності «Спорт», на табірні збори військової підготовки, а також семінари, тренінги, конференції, зовнішні комерційні замовлення тощо.

У санаторії-профілакторії проведено 12 двадцяти-одноденних змін з триразовим, майже безкоштовним дієтичним харчуванням, оздоровлено за рік близько 540 студентів, більше 60 співробітників, виконано до 50 тис. процедур різноманітної медичної спрямованості.

Поширив свою діяльність і комплекс громадського харчування. На 12 % збільшився обсяг власної продукції, вдалося стримати ціни. За рахунок дотацій зі спецкоштів університету вартість страв змінилася неістотно, збережені обіди з вартістю 7,5–8,5 грн (кількість замовлень на них зросла з майже 14 тис. до більше ніж 23 тис. за рік). На жаль, не запустили гаряче харчування в кафетерії корпусу «Н» (рахунки на обладнання «застрягли» в казначействі). У планах також істотна реконструкція їдальні в СОЦ «Універ».

Здійснювався соціальний супровід студентів пільгових категорій, їх кількість збільшилася до 368 осіб. Фінансування на оздоровлення цих категорій студентів збільшили у 3,4 рази. Забезпечені витрати на нормативну допомогу студентам-сиротам в обсязі 1,5 млн грн (зростання на 13 %). Крім того, студенти та аспіранти отримали матеріальну допомогу та заохочення на 1 млн 240 тис. грн.

Регулярна виплата стипендії по комплексу забезпечена в загальному обсязі більше 39 млн грн (+8,7 %), а фонду оплати праці – 146 млн грн (+5,3 %, базовий ВНЗ +6,8 %)

Працювали всі наші соціальні програми, заходи з охорони праці, надання пільг в оплаті навчання, матеріальна допомога, фінансова допомога під час захисту дисертацій, премії до свят, преміальна система в цілому, оздоровлення. Якщо деталізувати, то перелік потужний. Намагаємося його поширювати.

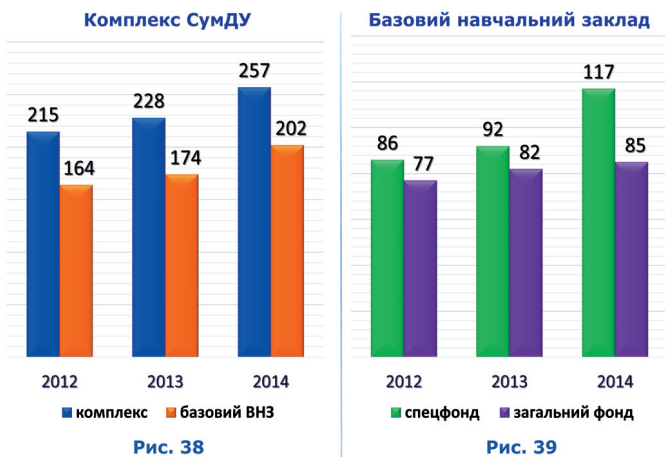
Серед іншого у 2014 році був започаткований солідний за фінансовою вагомістю ще один соціальний проект – матеріальна допомога (500 грн) на оздоровлення всім працівникам непедагогічних категорій.

Усього на соціальні заходи було спрямовано близько 23 млн грн – це прямі витрати. А ще існують витрати на утримання об'єктів соціальної інфраструктури, спорту, культурно-мистецької діяльності, відповідного штату тощо. Усе це створює соціальне обличчя СумДУ, що є одним із наших пріоритетів, який необхідно забезпечувати відповідною *фінансово-економі-*

чною діяльністю. Успішний університет – це фінансово спроможний університет.

У 2014 році загальний обсяг фінансування СумДУ зріс до 257 млн грн (+ 12 %, рис. 38), переважна частина – 202 млн грн (до 80 %) – це базовий навчальний заклад із пріоритетним фінансуванням – власні кошти зі зростанням їх обсягу на 28 % (рис. 39). При цьому на субрахунки структурних підрозділів спрямовано 7,5 млн грн, що на 1,4 млн грн більше, ніж у 2013 році. Зазначу, що зростання, але в менших обсягах, було забезпечене і по коштах загального фонду держбюджету.

Загальний обсяг фінансування, млн грн

Сьогодні я можу впевнено гарантувати впродовж 2015 року повне забезпечення фонду заробітної плати, збереження і розвиток усіх соціальних програм та бажання щодо започаткування нових.

Напередодні, враховуючи не лише реалії, які нас оточують, а й передусім визначні колективні досягнення 2014 року та наявні фінансові можливості, ми прийняли рішення щодо встановлення всім штатним співробітникам із 01 лютого по 31 грудня 2015 року, за рахунок виключно власних коштів, доплати в розмірі 25 % до посадового окладу в залежності від долі ставки за основною посадою. Вартість цього кроку біля 13 млн грн.

Також прийнято рішення щодо підвищення розмірів преміальних виплат, які визначені у нормативних Положеннях, що стимулюють різні види діяльності.

Так, ми склали фінансово-господарські механізми, які довели свою успішність і дозволяють приймати такі рішення, збалансували надходження та витрати, створили відповідний резервний фонд, який є не лише певною гарантією стабільності, а й надає можливості для реалізації інфраструктурного розвитку.

Усе це – в поєднанні з високотехнологічністю уні-

верситету, його визнанням у вітчизняному та міжнародному науково-освітньому просторі, успішністю в науковій, міжнародній, позанавчальній діяльності, його соціальним обличчям – є, ще раз підкреслюю, нашим колективним досягненням й дає підстави для висловлення щирої вдячності та високої оцінки і всім співробітникам, і тим, хто навчається. При цьому й атмосфера вишу створює відповідні умови, а це вже наша певна корпоративна ознака, що, я впевнений, є запорукою щодо подолання тих викликів, які очікують вищу освіту держави найближчими роками.

Отже, ще раз основні тези:

- від’ємна демографія;
- вплив абітурієнтів у виші країн Європи;
- неможливість держбюджету фінансувати всі ВНЗ, і, як наслідок, запровадження нових принципів фінансування з урахуванням не лише успішності вишу, а й успішності за окремими спеціальностями;

- суперскладні завдання щодо імплементації закону про вищу освіту, про що йшлося по тексту звіту.

Усі ці виклики, зокрема й відповідну спрямованість нового закону, ми передбачали і визначили свої відповіді в концепції нашої діяльності та стратегії розвитку, яку істотно оновили та доповнили в січні 2014 року.

Так, складно працювати в умовах нестабільності, під час реформ у державі, під час кризи, під час війни. Однак я впевнений, що іншого шляху, аніж шлях випереджаючого розвитку, до якого ми вже звикли, просто не існує. Зупинка призведе до зворотних процесів: втрати конкурентоспроможності, фінансової спроможності, втрат штату і т. д.

За одну мить ні світ, ні університет не можна змінити на ту модель, яку бачимо. До цього потрібно йти покроково за принципом: кожен день – один крок. І це стосується як усіх нас разом, так і кожного окремо.

Я неодноразово зазначав, що успішність університету не може допускати винятків. Головний пріоритет – якість в усіх складових діяльності. Нам необхідно розвивати мотиваційний, і передусім фінансово мотивувальний менеджмент, ширше його застосовувати за всіма напрямками як для структурних підрозділів, так і безпосередньо для співробітників відповідно до визначеної результативності діяльності. Лише у звітному році ми прийняли більше 30 нових і скорегували близько 40 діючих документів нашої нормативної бази, певна частина яких містить і мотиваційну складову. Чекаємо пропозицій, і чим більше, тим краще.

Упевнений у подальшій успішності наших планів. Ще раз висловлюю щирю вдячність за дружню командну роботу. Дякую за увагу.

«РЕЗОНАНС»

газета Сумського державного університету

«REZONANCE»

Sumy State University Press

Реєстраційне свідоцтво СМ №020

Перший номер газети вийшов у світ 29.10.1991.

Обсяг – 2 друківані аркуші, приведені до 8 полос формату А-3.
Віддруковано: ПБКФ «МакДен», м. Суми, вул. Тополянська, 16.
Адреса редакції: м.Суми, вул.Римського-Корсакова, 2, корпус «Г», кімнати: 1107, 1110.

Телефони: 687 850; 33-02-25.

Шеф-редактор

Олена Ткаченко

Редактор

Василь Чубур

Коректор

Ніна Гавриленко

Автори

фото:

Сергій

Ермоленко

Артем

Саєнко

Відділ інформаційно-редакційної діяльності